

1.1.1. Структура и географско разпределение на външната търговия със селскостопански стоки през 2000 и 2001 г.

Мониторингът на външната търговия на България през 2001 г. показва тенденция към нарастване на отрицателното търговско салдо спрямо предходната година. Това се дължи на изпреварващите темпове на нарастване на вноса - 11,26%, спрямо увеличения износ с 5,84% (Таблица VI.1).

Таблица VI.1

Външна търговия на Република България през 2000 и 2001 г.

хил.щ.д.

Година	2000	2001*	Изменение 2001/2000	
			в стойностно изражение	в %
Износ - FOB	4 824 629	5 106 545	281 916	105,84
Внос - CIF	6 507 101	7 240 115	733 014	111,26
Салдо	-1 682 472	-2 133 570	+ (- 451 098)	

Източник:НСИ

* 2001 г. предварителни данни

Въпреки, че се запазва положително, през 2001 г. се наблюдава намаление на търговското салдо при търговията със селскостопански стоки, спрямо предходната 2000 г. Това се дължи на изпреварващия темп на нарастване на вноса – 14,84%, в сравнение с този на износа – 2,99% (Таблица VI.2).

Таблица VI.2

Външна търговия със селскостопански стоки през 2000 и 2001 г.

хил.щ.д.

Година	2000	2001*	Изменение 2001/2000	
			в стойностно изражение	в %
Износ - FOB	491 596	506 286	14 690	102,99
Внос - CIF	352 343	404 613	52 270	114,84
Салдо	139 253	101 673	- 37 580	

Източник:НСИ

* 2001 г. предварителни данни

През 2001 г. търговията със селскостопански стоки запазва своите позиции при формирането на външнотърговския стокообмен на страната, като относителният дял на аграрния внос и износ от общия през 2001 г., не се е променил съществено. (Таблица VI.3).

Таблица VI.3

Относителен дял на селскостопански стоки във външната търговия на Р България през 2000 и 2001 г.		
Година	2000	2001*
Дял	в %	в %
Износ - FOB	10,1	9,9
Внос - CIF	5,4	5,6

Източник:НСИ

* 2001 г. предварителни данни

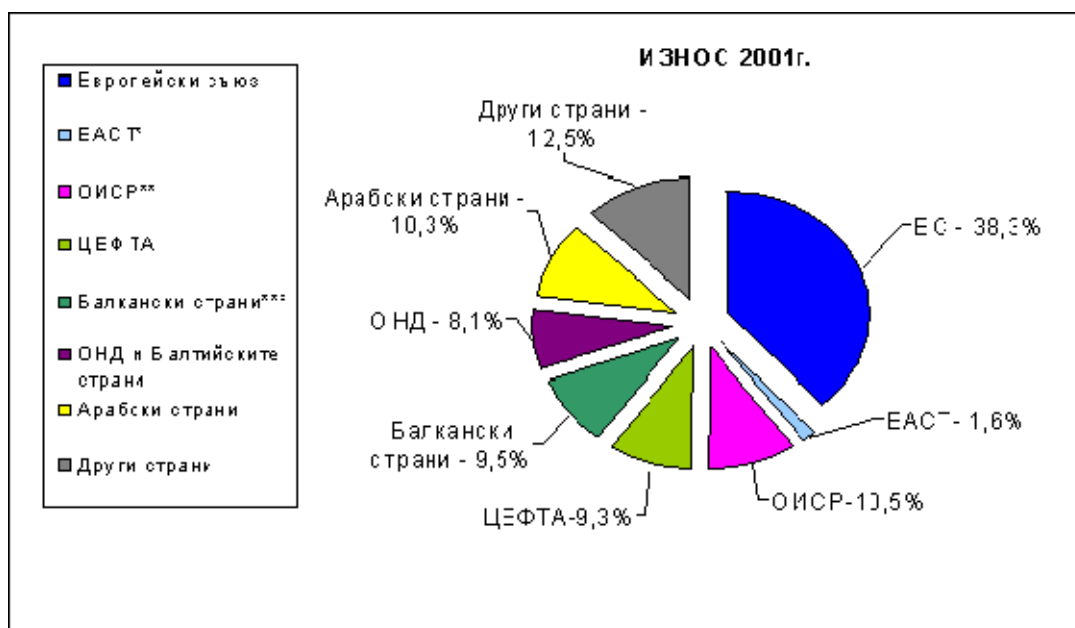
Основен партньор в търговията със селскостопански стоки и през 2001 г. остават страните от ЕС (Таблица VI.4). Общият стокообмен между България и ЕС за 2001 г. достигна 358 млн. щ. д., което представлява увеличение с 16,23% спрямо предходната 2000 г. През 2001 г. България е реализирала положително

търговско салдо при търговията със селскостопански стоки с ЕС, в размер на 30 173 хил. щ. д. Българският износ за страните от ЕС и през 2001 г. заема водещи позиции и представлява около 38,3 % от общия селскостопански износ. (Фиг.№ 3) Вносът от тези държави остава доминиращ в рамките на 40,53% от общия внос на аграрни стоки. (Фиг. № 4)

Таблица VI.4

Внос и износ на селскостопански стоки през 2000 и 2001 г. по икономически общности, страни и региони

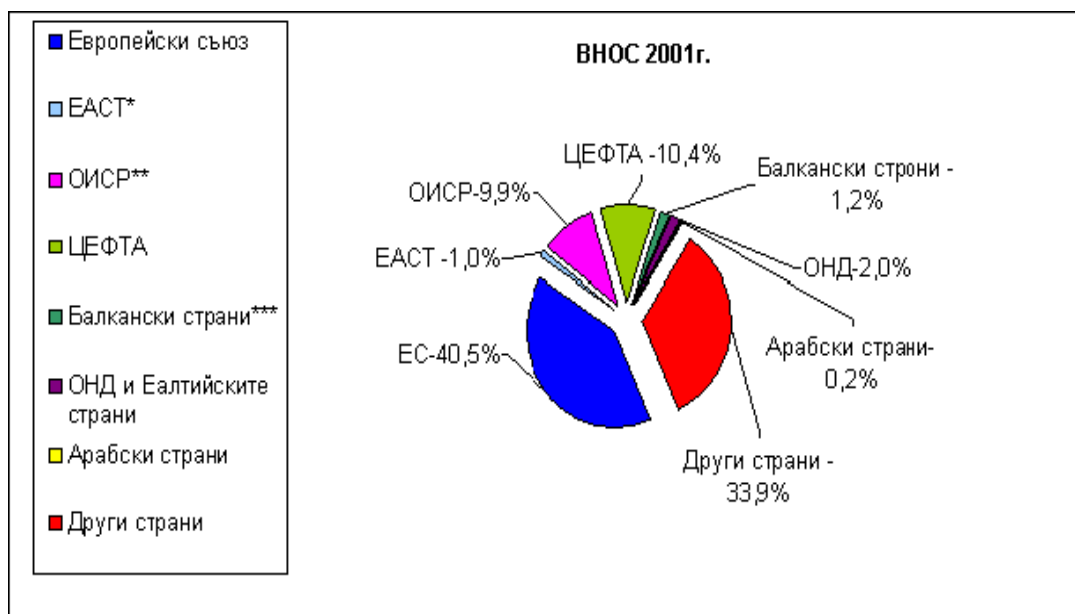
[illegible]

Структура на аграрния износ за 2001 г. по икономически общности, страни и региони

Фигура 3

Структура на аграрния внос за 2001 г. по икономически общности, страни и региони

Фигура 4

В същото време, засилената конкуренция на европейския пазар затруднява до голяма степен българските производители и износители да се възползват от предоставените преференции. Още повече, че ако България има някакви сравнителни преимущества, то те са в производството на стоки, които в ЕС се

смятат за чувствителни и вносът им се ограничава в най-голяма степен с помощта на различни защитни мерки.

Анализът на търговията на България с отделните страни от ЕС показва най-общо кои са основните търговски партньори по абсолютен размер на стокообмена, а така също и съществуващите резерви по отношение на българския износ на селскостопански стоки. Може да се отличи група страни от ЕС, с които България има положително търговско салдо и българските земеделски продукти намират своята пазарна ниша. Това са страни като Германия, Гърция, Италия, Франция, Великобритания, Австрия, Испания. В същото време, България е нетен вносител на определени земеделски стоки от страни като Дания, Белгия, Холандия и др. (Таблица VI.5).

Таблица VI.5

Търговия със селскостопански стоки със страните от ЕС през 2000 и 2001 г.

						хил.щ.д.
Страна		2000			2001*	
	Износ	Внос	Салдо	Износ	Внос	Салдо
АВСТРИЯ	8028	5805	2223	9003	6832	2171
БЕЛГИЯ	7135	8877	-1742	3664	8367	-4703
ДАНИЯ	1438	7329	-5891	1759	11878	-10119
ФИНЛАНДИЯ	1767	1072	695	2242	1329	913
ФРАНЦИЯ	26093	22090	4003	28995	25065	3930
ГЕРМАНИЯ	44231	23865	20366	45245	24977	20268
ГЪРЦИЯ	28608	25892	2716	37742	31147	6595
ИРЛАНДИЯ	500	2800	-2300	100	1330	-1230
ИТАЛИЯ	13670	9274	4396	29412	11554	17858
ЛЮКСЕМБУРГ	31	1	30	3	11	-8
НИДЕРЛАНДИЯ	5017	18937	-13920	5448	22700	-17252
ПОРТУГАЛИЯ	386	19	367	5544	2	5542
ИСПАНИЯ	7138	6139	999	7712	5585	2127
ШВЕЦИЯ	3539	1506	2033	3274	2349	925
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	16131	10106	6025	14244	11088	3156
ОБЩО	163712	143712	20000	194387	164214	30173
Източник: НСИ						
* 2001 г. предварителни данни						

Търговия със селскостопански стоки със страните от Европейска асоциация за свободна търговия /ЕАСТ/

Делът на ЕАСТ в търговията с аграрни стоки на България е сравнително малък. До 2000 г. износът следва тенденция на постепенно намаление, а вносът - на увеличение. През 2001 г. се наблюдава обратна тенденция, като износът нараства почти два пъти, докато вносът намалява. Най-голям е реализираният аграрен стокообмен с Конфедерация Швейцария (Виж Таблица VI.6).

Таблица VI.6

Търговия със селскостопански стоки със страните от ЕАСТ през 2000 и 2001 г. хил.щ.д.

Страна		2000			2001 *	
	Износ	Внос	Салдо	Износ	Внос	Салдо
НОРВЕГИЯ	788	2683	-1895	749	1574	-825
ШВЕЙЦАРИЯ	2413	2237	176	7330	2077	5253
ИСЛАНДИЯ	-	3	-3	0	15	-15
ЛИХТЕНЩАЙН	-	-	-	-	26	-26

Източник НСИ

* 2001 г. предварителни данни

Търговия със селскостопански със страните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие /ОИСР/

Данните за стокообмена с ОИСР, включваща развити в индустриално и аграрно отношение държави като САЩ, Канада, Япония, Австралия и др., показват, че те заемат подобаващо място като стабилен пазар и надежден партньор в търговията на България с аграрни стоки. През 2001 г. аграрният износ и внос от страните от ОИСР представляват съответно 10,5% и 9,9% от общия обем на търговията. Независимо, че през последните години България е намалила своя износ за страните от ОИСР, външнотърговският баланс се запазва положителен (Таблица VI.4).

Търговия със селскостопански стоки със страните от Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА)

Страните от ЦЕФТА са традиционни партньори в търговията на България със селскостопански стоки. През последните години е постигнато нарастване на стокообмена, като за първи път през 2001 г. търговският баланс е в полза на българския износ, който показва значителен ръст от 42,9 %, при увеличаване на вноса от някои страни като Чешката Република, Унгария и Полша др. През 2001 г. аграрният стокообмен със страните от ЦЕФТА е нараснал с близо 31,5% и е достигнал 88 997 хил. щ. д. България формира положително салдо в търговията с аграрни стоки със страните от ЦЕФТА в размер на 4 879 хил.щ. д. за 2001 г. Това се дължи основно на значително увеличението селскостопански износ за Румъния, представляващ около 48% от общия износ за ЦЕФТА (Таблица VI.7).

Таблица VI.7

Търговия със селскостопански стоки със страните от ЦЕФТА през 2000 и 2001 г.

	хил.щ.д.					
Страна	2000			2001*		
	Износ	Внос	Салдо	Износ	Внос	Салдо
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА	3679	3189	490	5449	6701	-1252
УНГАРИЯ	2394	11811	-9417	3247	14108	-10861
ПОЛША	14456	9044	5412	14074	11963	2111
РУМЪНИЯ	10752	8215	2537	22379	6807	15572
СЛОВАШКА РЕПУБЛИКА	614	2397	-1783	955	2367	-1412
СЛОВЕНИЯ	941	193	748	834	113	721
ОБЩО	32836	34849	-2014	46938	42059	4879

Източник: НСИ

* 2001 г. предварителни данни

Зони за свободна търговия

С цел подобряване на пазарния достъп на българската селскостопанска продукция и стимулиране на външната търговия като цяло, България е подписала двустранни Споразумения за свободна търговия с Турция (1998 г.), Македония (1999 г.), Литва (2001 г.), Естония (2001 г.), Хърватия (2001 г.) и Израел (2001 г.). В частта за селското стопанство тези споразумения предвиждат взаимно разменяне на концесии и преференции при търговията със селскостопански стоки, представляващи интерес за всяка от страните. През 2001 г. се наблюдава нарастване на българския селскостопански износ за Р Македония и съществено намаляване на стокообмена с Турция (Таблица VI.8)

Подписаните през 2001 г. Споразумения за свободна търговия влизат в сила през 2002 г., поради което очаквания положителен ефект, свързан с нарастването на стокообмена може да бъде отчетен едва в края на годината.

Таблица VI.8

Търговия със селскостопански стоки със страните, с които България има сключени Споразумения за свободна търговия

	хил.щ.д.					
Страна	2000			2001*		
	Износ	Внос	Салдо	Износ	Внос	Салдо
ТУРЦИЯ	28148	15156	12992	16390	17091	-701
МАКЕДОНИЯ	11578	2665	8913	14691	1701	12990

ЛИТВА	2634	443	2191	3740	654	3086
ЕСТОНИЯ	2776	21	2755	2200	14	2186
ХЪРВАТСКО	743	89	654	1287	508	779
ИЗРАЕЛ	7911	2834	5077	7139	2207	4932

Източник: НСИ

* 2001 г. предварителни данни

Балкански страни

Страните от Балканския регион са традиционни търговски партньори на България, с особено значение не само като относителен дял от българския износ, но и като реализирани положителни търговски салда за България. Развитието на търговско-икономическото сътрудничество с тях се определя от влиянието на редица благоприятни фактори като общи граници, сходни традиции, социално-икономически проблеми и др.

Търговия с държавите от ОНД и Балтийските страни

Държавите от ОНД ще продължават да бъдат стратегически пазар за българските селскостопански стоки. През последните две години се забелязва спад в стокообмена, което се дължи на намаляване на българския износ на аграрни стоки (Таблица VI.4).

Търговия с Арабските държави

През последните няколко години търговията с голяма част от Арабските държави бележи напредък, като през 2001 г. България е постигнала най-високото си положително търговско салдо, в размер на 47 млн.щ.д. в сравнение с останалите икономически общности, страни и региони (Таблица VI.4).